

8 Πανελλήνιο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκπαίδευση & Πολιτισμός
στον 21ο αιώνα

13-14 Μαΐου
2023

**Έξυπνες πρακτικές για τη διαχείριση κρίσεων στη σχολική τάξη.
Παρθένα Κυριακίδου, nenakiriakidou@yahoo.com**

Η διαχείριση προβλημάτων στη σχολική τάξη

- ▶ Θέμα επίκαιρο και καταλυτικής σημασίας στη σύγχρονο σχολείο.
- ▶ Η πληθώρα προβλημάτων που δεν αφορούν μόνο σε γνωστικό επίπεδο αλλά κυρίως σε επίπεδο συμπεριφοράς επιβάλλει κανόνες και πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ μαθητών, μαθητών και εκπαιδευτικών αλλά και μαθητών και γονέων.
- ▶ Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στα προβλήματα διαταρακτικής συμπεριφοράς, και επιθετικότητας.

Η διαχείριση προβλημάτων στη σχολική τάξη

- Μεταξύ 3% έως 12% των παιδιών σχολικής ηλικίας έχουν σημαντικά συναισθηματικά και συμπεριφορικά προβλήματα (Kauffman, 2005).
- Τα προβλήματα στη σχολική τάξη αποτελούν μία σημαντική πηγή άγχους, εκνευρισμού για εκπαιδευτικούς και γονείς, με συνέπεια την ανάπτυξη ακατάλληλων μορφών διευθέτησης τους ή την απουσία πραγματικής βοήθειας στα παιδιά που εκδηλώνουν αυτές τις συμπεριφορές.
- Στόχος του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος είναι όχι μόνο να αντιμετωπίσει τις αρνητικές συμπεριφορές αλλά και να προλάβει προβλήματα που αναπτύσσονται στον χώρο του σχολείου.
- Με γνώμονα την καλύτερη και ομαλότερη λειτουργία του σχολείου θετική είναι η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας, προκειμένου από κοινού να αντιμετωπίζονται περιστατικά που μπορεί να παρακωλύουν τη λειτουργία και τη μαθησιακή διαδικασία.

Προβλήματα στη σχολική τάξη

Διαταρακτική συμπεριφορά

- ▶ Η διαταρακτική συμπεριφορά αποτελείται από δύο μορφές: από προβλήματα συμπεριφοράς σε μια πιο ήπια και συχνή μορφή σε σχολείο και οικογένεια. Τα προβλήματα αυτά αφορούν εκπαιδευτικούς και ειδικούς.
- ▶ Στη δεύτερη μορφή διαταρακτικής συμπεριφοράς ανήκουν οι διαταραχές διαγωγής, σε μια πιο έντονη μορφή (πιο σπάνια βία και παραβατικότητα) (Κουρκούτας, 2011).
- ▶ Πίσω από ήπιες μορφές προβλημάτων μπορεί να κρύβεται μία πιο σοβαρή συναισθηματική διαταραχή και δυσλειτουργία, σε αντίθεση με πιο έντονες μορφές, που συχνά αφορούν σε παθολογικά αίτια.
- ▶ Στις διαταραχές διαγωγής εντάσσεται κάθε συμπεριφορά που παραβιάζει τα δικαιώματα των άλλων και εμποδίζει το άτομο να προσαρμοστεί στο εκάστοτε πλαίσιο στο οποίο οφείλει να λειτουργήσει (Καλαντζή-Αζίζι & Ζαφειροπούλου, 2004).
- ▶ Στο σχολείο σπάνια συναντάμε παιδιά με διαταραχές διαγωγής (conduct disorders) και πιο επίπονες μορφές διαταρακτικών συμπεριφορών (Κουρκούτας, 2011).
- ▶ Σε ηλικία 5-10 ετών διαταραχές συμπεριφοράς εμφανίζουν σε ποσοστό 6,5% τα αγόρια και 2,7% τα κορίτσια, ενώ παιδιά με διαταραχές διαγωγής έχουν μεγάλες πιθανότητες στο μέλλον να παρουσιάσουν κατάθλιψη (Καλαντζή-Αζίζι & Ζαφειροπούλου, 2004).

Προβλήματα στη σχολική τάξη

- ▶ Καθοριστικός θεωρείται και ο ρόλος των γενετικών παραγόντων σε σχέση με τα ηπιότερα προβλήματα συμπεριφοράς. (Καλαντζή-Αζίζι & Ζαφειροπούλου, 2004)
- ▶ Για την αποτίμηση της σοβαρότητας του προβλήματος καθώς και για τη διαχείριση των προβλημάτων διαταρακτικής συμπεριφοράς αξιολογούνται κάποιες παράμετροι, όπως η ένταση του προβλήματος, η διάρκεια της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς, η συχνότητά της, αλλά και ο στόχος της επιθετικής συμπεριφοράς (Κουρκούτας, 2011).
- ▶ Η παρουσία διαταρακτικής συμπεριφοράς σε όλα τα πλαίσια, ανεξαρτήτως ερεθισμάτων, σε συνδυασμό και με άλλα μαθησιακά, συναισθηματικά προβλήματα είναι δυνατόν να επιτείνουν το πρόβλημα. Οι διαταρακτικές συμπεριφορές στην προσχολική ηλικία διαρκούν για περισσότερο χρονικό διάστημα, ενώ αντίθετα, παραβατικές συμπεριφορές κατά την εφηβεία είναι παροδικές (Κουρκούτας, 2011).
- ▶ Εξίσου επικίνδυνη είναι η εμφάνιση επιθετικότητας στο σχολείο, αλλά και φαινομένων κακοποίησης (bullying). Σύμφωνα με τον Farrington (1993), στο πλαίσιο της τάξης παρατηρείται ένα πολύ ευρύ φάσμα αρνητικών συμπεριφορών, που περιλαμβάνουν ήπιες ή πιο σοβαρές μορφές επιθετικότητας μεταξύ των οποίων είναι τα επιθετικά πειράγματα με σκοπό τη γελοιοποίηση, οι άμεσες ή έμμεσες απειλές και οι εκφοβισμοί, οι σωματικές παρενοχλήσεις, οι διασπαστικές συμπεριφορές χωρίς επιθετικότητα, οι προκλητικές τάσεις και η εριστικότητα και η αντιδραστικότητα στον εκπαιδευτικό, η επίμονη άρνηση συνεργασίας και συμμετοχής στην τάξη, η επιλεκτική αλαλία.
- ▶ Στο ίδιο πλαίσιο ανήκει και η χρήση σωματικής βίας εναντίον προσώπων και αντικειμένων, τα διάφορα επιθετικά ξεσπάσματα τόσο κατά του εαυτού όσο και εναντίον των άλλων, η λεκτική βία που μπορεί να εμφανίζεται τόσο φανερά όσο και συγκαλυμμένα (ψέματα, κλοπές κτλ.) (Loeber & Stouthamer-Loeber, 1998).

Αιτίες παραβατικής συμπεριφοράς

- Οι αιτίες της παραβατικής συμπεριφοράς αφορούν σε δύο κυρίως βασικές παραμέτρους, την επίδραση λόγω έμφυτων και περιβαλλοντικών παραγόντων (Παπαθεμελής, 2000).
- Πίσω από μια προφανή συμπεριφορά μπορεί να κρύβονται πολλαπλά αίτια που αφορούν σε γενετικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες μεμονωμένα ή σε συνδυασμό (Barkley, 1998) .
- Η διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και η υπερκινητικότητα, που εκδηλώνεται με μια σειρά συμπτωμάτων όπως αδυναμία συγκέντρωσης, συμπεριφορά παρορμητική, υπερκινητική, διάσπαση προσοχής, υπερδιέγερση και κίνηση, εναλλαγές διάθεσης, αταξία και έλλειψη συντονισμού και οργάνωσης, είναι δυνατόν να προκαλέσουν μια σειρά προβλημάτων, όπως προβλήματα προσαρμογής στη σχολική τάξη, προβλήματα διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των συμμαθητών τους αλλά και με τους δασκάλους, δυσχέρειες στην ακαδημαϊκή τους πορεία (Barkley, 1998).

Αιτίες παραβατικής συμπεριφοράς

Ο μη ενδεδειγμένος και αυστηρός τρόπος αντιμετώπισης είναι δυνατόν να οξύνει τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα, να οδηγήσει σε σχολική αποτυχία και περιθωριοποίηση του μαθητή.

- ▶ Για τη δραστική αντιμετώπιση εγγενών προβλημάτων απαιτείται η σύμπραξη και συνεργασία ταυτόχρονα όχι μόνο των εκπαιδευτικών, αλλά και άλλων συμβούλων και επαγγελματιών ψυχικής υγείας, ειδικών παιδαγωγών.
- ▶ Στο πλαίσιο της συμπερίληψης, εξάλλου, είναι δεδομένη η συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης με τον εκπαιδευτικό του τμήματος ένταξης, τη διεπιστημονική ομάδα, τον σχολικό ψυχολόγο ή τα ΚΕΔΑΣΥ.

Αιτίες παραβατικής συμπεριφοράς

Στους περιβαλλοντικούς παράγοντες εντάσσεται το οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο ως πρωτογενής παράγοντας κοινωνικοποίησης επηρεάζει καθοριστικά τη συμπεριφορά των παιδιών, συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και στην εκδήλωση χαρακτηριστικών μέσω της μίμησης και υιοθέτησης προτύπων.

- Σαφέστατα, τυχόν αρνητικές εκφάνσεις αντικοινωνικών στάσεων, το χαμηλό πνευματικό επίπεδο γονέων, το κοινωνικό υπόβαθρο, η παραμέληση, η ενδοοικογενειακή βία, η απουσία προστασίας και έλλειψης φροντίδας, η απουσία άλλων αδελφών, ένα διαζύγιο ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά το παιδί τόσο ως μαθητή, όσο και μελλοντικά ως ενήλικα (Eysenck, 2013). Η οικονομική δυσπραγία της οικογένειας επηρεάζει αρνητικά τη συναισθηματική, νοητική και κοινωνική ένταξη των παιδιών (Ντολιοπούλου, 2015).
- Ενισχυτικά της παραβατικής συμπεριφοράς των παιδιών μπορεί να λειτουργεί και το σχολείο με τις λανθασμένες πολλές φορές διδακτικές μεθόδους, το απορριπτικό κλίμα, τις ποινές, τη μάθηση που γίνεται συνήθως αντιληπτή μόνο ως πρόσκτηση μιας γνώσης, ως ιδιοποίηση ενός διανοητικού περιεχομένου και όχι σχέση του υποκειμένου με τον κόσμο, με τον εαυτό του, με τους άλλους (Charlot, 1999).
- Η σχέση παιδιού-παιδαγωγού επηρεάζουν τις πιθανότητες εμφάνισης προβλημάτων συμπεριφοράς, όταν αυτή δεν βασίζεται στη γνησιότητα, την εμπιστοσύνη και στην αυθεντικότητα (Geldard & Geldard, 2011) .

Αιτίες παραβατικής συμπεριφοράς

- ▶ Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού μας συστήματος οι μαθητές συχνά δεν έχουν πολλές ευκαιρίες για να εκφράσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται τη ζωή, να επεξεργαστούν τις εμπειρίες τους, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη, τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους.
- ▶ Τις περισσότερες φορές συνδέονται με τα γνωστικά αντικείμενα μέσω της σειράς απομνημόνευσης και της επαναληπτικής εξάσκησης. Η σχέση δηλαδή που καλλιεργείται με τη μάθηση είναι εξωτερική και μηχανιστική. Αυτό έχει ως επακόλουθο, τη δυσλειτουργία στη σχολική τάξη (McCormick et al. 2014).
- ▶ Η συμπεριφορά δεν είναι ένα στατικό στοιχείο αλλά μια δυναμική ενεργητική διαδικασία σε αλληλεπίδραση με πολλαπλούς παράγοντες (Κουρκούτας, 2011). Νέοι κοινωνικοποιητικοί συντελεστές, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τηλεόραση, που έχουν υποκαταστήσει τον παιδαγωγικό ρόλο των γονιών είναι δυνατόν να δυσχεράνουν την ομαλή λειτουργία της τάξης (Μαυροσκούφης, 2007).
- ▶ Η έλλειψη γνώσεων και ουσιαστικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών έχει ως αποτέλεσμα τη διόγκωση των προβλημάτων των μαθητών και την επιδείνωση της μαθησιακής διαδικασίας (Κουρκούτας, 2011).

Αξιοποίηση τεχνικών ενσυναίσθησης στη σχολική τάξη

- ▶ Στόχος του σχολείου θα πρέπει να είναι η μετατροπή της όποιας επιθετικότητας σε μια κοινωνικοποιημένη και λογική συμπεριφορά. Αυτό προϋποθέτει την ανάπτυξη και ωρίμανση των γνωστικών αλλά συναισθηματικών δομών και μηχανισμών του ατόμου, μέσω της εξατομικευμένης μάθησης, της επιρροής της οικογένειας αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου (Χατζηχρήστου, 2015)
- ▶ Προς την αντιμετώπιση επιθετικότητας στο σχολικό πλαίσιο θετική είναι η απόκτηση ελέγχου, αυτοσυνειδησίας καθώς και η ωρίμανση των συναισθημάτων και των δεξιοτήτων αυτοελέγχου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της μίμησης, αφομοίωσης, της αναπαραγωγής ή της εσωτερίκευσης πρότυπων θετικής συμπεριφοράς.
- ▶ Η επιθετικότητα στην σχολική ηλικία ενδέχεται να υποδηλώνει αποτυχία στην προσπάθεια εξασφάλισης μίας ομαλής, ισορροπημένης κοινωνικοποίησης, είτε προβλήματα ψυχολογικής ωρίμανσης, καθώς και δυσκολίες στη ψυχική συγκρότηση και ανάπτυξη ενός πλαισίου αποδεκτών συμπεριφορών και δεξιοτήτων επικοινωνίας.
- ▶ Ο δάσκαλος οφείλει να αφουγκράζεται τις ανάγκες των μαθητών του, να ακούει τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες τους, να ενθαρρύνει και να κινητοποιεί, να είναι ήπιος και δημοκρατικός, να μη λειτουργεί ως αυθεντία, αλλά να θέτει στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας τον μαθητή.
- ▶ Ο ρόλος του οφείλει να είναι εμπνευστικός και διευκολυντικός προς τους μαθητές έτσι ώστε η μάθηση να συντελεστεί ευχερέστερα και αποτελεσματικότερα.

Αξιοποίηση τεχνικών ενσυναίσθησης στη σχολική τάξη

Ευθύνη του δασκάλου είναι να θέσει από την πρώτη κιόλας μέρα τα όρια ή το κλίμα μιας τάξης, να κατορθώσει να βγάλει στην επιφάνεια τις ιδιαίτερες ικανότητες του κάθε μαθητή προκειμένου εκείνος να καταφέρει να πετύχει τα μέγιστη δυνατή επίδοση. Ο δάσκαλος οφείλει να δίνει βαρύτητα τόσο στο λογικό όσο και στο συναισθηματικό περιεχόμενο των λόγων των μαθητών του.

- ▶ Η σχέση ισοτιμίας και αμοιβαίας αποδοχής λειτουργεί παρωθητικά προς την επίτευξη αποτελεσματικής μάθησης (Geldard & Geldard, 2011).
- ▶ Οι μαθητές είναι σε θέση να αξιοποιούν δημιουργικά τις εμπειρίες τους και παράλληλα μπορούν να προκαλούν νέα βιώματα. Συμμετέχουν ενεργητικά στη διαδικασία της μάθησης αφού οικειοποιούνται το θέμα που προσεγγίζουν μέσω της επένδυσης προσωπικού ενδιαφέροντος σε αυτό. Ο μαθητής ερευνά, ανακαλύπτει, ενεργοποιεί τη φαντασία και τη δημιουργικότητά του. Αντί της εφαρμογής της απομνημόνευσης, αναζητά την πληροφορία και το νόημα πίσω από τις λέξεις (Riddett-Moore K., 2009).

Αξιοποίηση τεχνικών ενσυναίσθησης στη σχολική τάξη

- δάσκαλος στοχεύει στην έκφραση των συναισθημάτων των παιδιών της τάξης του, τα ακούει προσεκτικά με ενσυναισθητική ακρόαση, αναγνωρίζοντας ωστόσο και αποδεχόμενος και τα δικά του όρια. Μπορεί να δώσει ελευθερία στην τάξη στο βαθμό που ο ίδιος αισθάνεται άνετα με αυτό.
- Για το λόγο αυτό, πρωταρχικής σημασίας είναι το αίτημα για ύπαρξη κλίματος εμπιστοσύνης και απουσία αμοιβαίας καχυποψίας ανάμεσα στον δάσκαλο και στους μαθητές της τάξης. Ο δάσκαλος μπορεί να εμπιστευθεί την τάξη μέχρι το σημείο που αισθάνεται ότι μπορεί να εμπιστευθεί τον εαυτό του μέσα σε αυτήν. Γι' αυτό οφείλει πρωτίστως να είναι σε επαφή με τον εαυτό του, να γνωρίζει τα όρια και τις επιθυμίες του (Geldard & Geldard, 2011).
- Εξαιρετικά σημαντική στη σχέση εκπαιδευτικού και μαθητή είναι η ικανότητα του πρώτου όχι μόνο να συναισθάνεται έγκαιρα τα συναισθήματα και τα προβλήματα του παιδιού αλλά και να σχεδιάζει την κατάλληλη εκπαιδευτική παρέμβαση ώστε να συμβάλλει στην πρόληψη παραβατικών συμπεριφορών σε συνεργασία με τους γονείς και το εκπαιδευτικό σύστημα. Το παιδί που δημιουργεί προβλήματα στην τάξη συνήθως έχει και προβλήματα που αδυνατεί να διαχειριστεί. Σημαντικό είναι ο δάσκαλος να εφαρμόζει την αρχή της ουσιαστικής ακρόασης και όχι την κριτική ακρόαση.

Αξιοποίηση τεχνικών ενσυναίσθησης στη σχολική τάξη

Ουσιαστικό μέρος της ευθύνης για την επίτευξη αποτελεσματικής μάθησης δε φέρει όμως μόνο ο εκπαιδευτικός αλλά και οι γονείς. Και στη σχέση μεταξύ γονέα και παιδιού είναι επιθυμητή η υλοποίηση κλίματος ενσυναίσθησης. (Strayer & Roberts, 2004:135).

- ▶ Η ικανότητα του γονιού να κατανοεί τα συναισθήματα του παιδιού δε σημαίνει αυτομάτως ότι όλες οι συμπεριφορές του παιδιού γίνονται αποδεκτές. Ο γονιός, όπως και ο δάσκαλος, σε κάθε περίπτωση έχει δικαίωμα να έχει και ο ίδιος ανάγκες και απόψεις που επιθυμεί να πραγματοποιούνται και άρα έχει τη δυνατότητα να διαπραγματευτεί με το παιδί τους κανόνες στην οικογένεια.
- ▶ Ο τρόπος διαπραγμάτευσης θα πρέπει να γίνει με δημοκρατικές μεθόδους, αφού ο τρόπος με τον οποίο θα οριοθετήσει ο γονιός το παιδί, θα καθορίσει και το αν θα κερδίσει το σεβασμό του, καθώς και το αν αργότερα ομαλά συντελεστεί η κοινωνικοποίησή του. Γονείς που έχουν ανεπτυγμένη ενσυναίσθηση ως επί το πλείστον έχουν παιδιά με επίσης ανεπτυγμένη ενσυναίσθηση (Strayer & Roberts, 2004: 204).
- ▶ Σε κάθε περίπτωση, όταν στο σχολικό περιβάλλον κυριαρχεί η ηρεμία και η επαγρύπνηση κάθε στιγμή, είναι πιθανότερο να βρίσκονται λύσεις στα προβλήματα μέσα από το διάλογο. Η προληπτική μόρφωση εκπαιδεύει τα άτομα για τη μετέπειτα ζωή τους και όχι μόνο για τη μελλοντική τους επαγγελματική σταδιοδρομία.
- ▶ Η ενσυναίσθητη κατανόηση αποτελεί τα θεμέλια πάνω στα οποία μπορεί να δομηθεί μια σχέση αποδοχής ανάμεσα στον εκπαιδευτικό, τον γονέα και το παιδί.

Έξυπνες πρακτικές διαχείρισης προβλημάτων της τάξης

Προκειμένου να δημιουργηθεί κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης μέσα στην τάξη για την αντιμετώπιση προβλημάτων, πρέπει να προσέχουμε ιδιαίτερος τέσσερις τομείς: (Plummer, 2016).

α) Ρόλοι, κανόνες, όρια.

- ▶ Μερικοί/ές μαθητές/τριες, εκ φύσεως πιο διστακτικοί/ές και συνεσταλμένοι/ες δεν είναι εξοικειωμένοι/ες με τα νέα παιχνίδια ή δεκτικοί με τους συμμαθητές με τους οποίους καλούνται να αλληλεπιδράσουν.
- ▶ Γι' αυτό καλό είναι ο εκπαιδευτικός να αφιερώνει χρόνο στην καλλιέργεια της εμπιστοσύνης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, καθώς και μεταξύ των συντονιστών-δασκάλων και μαθητών. Η εμπιστοσύνη δημιουργείται πιο εύκολα εάν οι ρόλοι, οι κανόνες και τα όρια είναι σαφή από την αρχή της σύστασης μιας ομάδας. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά νιώθουν πιο προστατευμένα και ασφαλή.

Έξυπνες πρακτικές διαχείρισης προβλημάτων της τάξης

β) Κατανόηση και αποτίμηση συναισθημάτων.

- ▶ Οι μαθητές/τριες, και κυρίως μικρής ηλικίας, θεωρούν πως τα συναισθήματα έχουν μια συγκεκριμένη αξία. Είναι αποδεκτά ή μη αποδεκτά. Συνέπεια αυτής της στάσης είναι να συγκρατούν τα συναισθήματά τους, είτε να παύουν να εμπιστεύονται τον εαυτό τους και τα συναισθήματα που βιώνουν (Plummer, 2006).
- ▶ Από τη στιγμή που τα παιδιά δεν μπορούν να κατανοήσουν τι είναι αυτό που αισθάνονται, είναι λογικό να φτάνουν στο σημείο να το εκφράσουν με τρόπους διαφορετικούς και αυτό να επηρεάσει την επαφή τους με τους υπολοίπους.
- ▶ Χρέος του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού δασκάλου, του εκπαιδευτικού που βρίσκεται σε ουσιαστική επαφή τόσο με τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες όσο και με παιδιά που δεν αντιμετωπίζουν δυσκολίες είναι να καταφέρνει να ξεχωρίζει τα διάφορα συναισθήματα και να τα αντιμετωπίζει και ανάλογα (Plummer, 2016).

Έξυπνες πρακτικές διαχείρισης προβλημάτων της τάξης

- ▶ γ) Έπαινοι, επιβράβευση. Το θέμα της επιβράβευσης είναι καταλυτικό. Έπαινος που δεν είναι ειλικρινής δεν έχει καμία σημασία για το ίδιο το παιδί. Αν ο έπαινος δεν ανταποκρίνεται στην αυτοαντίληψη ενός ατόμου και στις αυτοαξιολογήσεις του, είναι πολύ πιθανό να απορριφθεί ως αβάσιμος (Plummer, 2016).
- ▶ Οι Adele Faber και Elaine Mazlish (1982), επισημαίνουν το γεγονός ότι η διατύπωση ενός επιτυχημένου επαίνου αποτελείται από δύο μέρη. Αρχικά, ο εκπαιδευτικός περιγράφει με ακρίβεια αυτό που βλέπει ή αυτό που αισθάνεται και κατόπιν ο μαθητής, αφού ακούσει την περιγραφή του εκπαιδευτικού, είναι ικανός να επιβραβεύσει και ο ίδιος τον εαυτό του.
- ▶ Με περιγραφική αξιολόγηση, με βοηθήματα μνήμης που μπορεί να βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό να ανατρέξει σε προηγούμενες επιτυχίες του μαθητή που μπορεί να λειτουργήσουν παρωθητικά για τον μαθητή, με την αποφυγή χρήσης επικριτικών σχολίων, μπορεί να κινητοποιηθεί ο μαθητής και να αποκτήσει επιβεβαίωση σχετικά με τον εαυτό του και τις πράξεις των (Faber, Mazlish, 1982).

Έξυπνες πρακτικές διαχείρισης προβλημάτων της τάξης

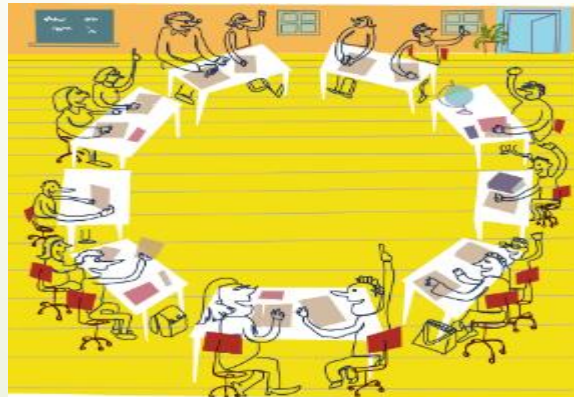
- δ) Αναστοχασμός. Πολλές φορές, είναι αρκετά δύσκολο ένας μόνο ενισχυτής συντονιστής να καταφέρει να κρατήσει ενωμένη μια ομάδα, διαφορετικής μάλιστα δυναμικής, και συγχρόνως να έχει επίγνωση όλων των καταστάσεων που λαμβάνουν χώρα μέσα στην ομάδα και σε κάθε μέλος ξεχωριστά. Ως εκ τούτου, η ύπαρξη δύο συντονιστών εκπαιδευτικών δίνει την ευκαιρία της ανταλλαγής ιδεών, της καλύτερης καταγραφής των γεγονότων και προφανώς τον επιμερισμό των καθηκόντων για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση του μαθησιακού αποτελέσματος (Plummer, 2016).
- ▶ Είναι σημαντικό, ο κάθε συντονιστής να μπορεί να αναλογίζεται τις δικές του δεξιότητες αλλά και να ακούει τα μέλη της ομάδας, δίνοντας στο κάθε μέλος τον απαιτούμενο χρόνο. Η διαδικασία αυτή γίνεται πιο δύσκολη όταν δεν γίνεται συχνά ή όταν γίνεται μονάχα περιστασιακά. Είναι φοβερά εξουθενωτικό, απαιτητικό και χρονοβόρο να μπορεί μόνο ένας να παρατηρεί, να ελέγχει και να θέτει ταυτόχρονα στόχους για καθέναν από τους μαθητές εξατομικευμένα (Plummer, 2016).

Έξυπνες πρακτικές διαχείρισης προβλημάτων της τάξης

Παράλληλα με τις δικές του πληροφορίες πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τις πληροφορίες που αποκομίζει από τις συναντήσεις του με τους γονείς των μαθητών και κυρίως αυτών που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες (Plummer, 2016).

- ▶ Απαραίτητο κομμάτι της αποτελεσματικής εργασίας θεωρείται και ο αναστοχασμός των εκπαιδευτικών. Μέσω του αναστοχασμού ο εκπαιδευτικός γίνεται περισσότερο αποτελεσματικός, αφού αντιμετωπίζει καλύτερα τις διάφορες προκλήσεις στην τάξη, αντλεί χαρά και ικανοποίηση για όσα επέτυχε από κοινού με τους μαθητές, ελέγχει αποδοτικότερα τις ικανότητες συντονισμού έτσι ώστε να γίνεται πιο υποστηρικτικός και αποτελεσματικός με τους μαθητές του (Plummer, 2016) .
- ▶ Οι συζητήσεις μεταξύ εκπαιδευτικού και μελών της ομάδας συντελεί σημαντικά στην επίτευξη θετικού κλίματος στη σχολική τάξη, μέσα από ρεαλιστικές αυτοαξιολογήσεις, οι οποίες βοηθούν στην ενδυνάμωση τόσο της προσωπικής όσο και της ομαδικής αυτοεκτίμησης (Plummer, 2016).

Επιλογικά

Με δεδομένη τη διαφορετικότητα των μαθητών σε γνωστικό, συναισθηματικό, κοινωνικό και οικογενειακό επίπεδο κατανοούμε ότι αυτοί χρήζουν διαφορετικής αντιμετώπισης και παρέμβασης, προκειμένου να επιλύονται ομαλά τα διάφορα προβλήματα και να μην αποκτήσουν απορριπτική στάση αυτοί απέναντι στο σχολείο με απώτερο στόχο την ενσωμάτωσή τους στην τάξη.

- ▶ Οι θετικές σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών επηρεάζουν την προσαρμογή των μαθητών στο σχολείο, τη διαδικασία της μάθησης και εμποδίζουν την ανάπτυξη προβλημάτων συμπεριφοράς (Πούλου, 2015).
- ▶ Πρωτοποριακά μοντέλα διδασκαλίας, εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας, η εμπλοκή των μαθητών στη εκπαιδευτική διαδικασία, η αξία της αποδοχής και του «ανήκειν» σε μια ομάδα είναι αναφαίρετο δικαίωμα του καθενός και με αυτήν την έννοια η ένταξη των μαθητών με συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες, όπως και κάθε άλλης ιδιαίτερης ομάδας, καθίσταται επιτακτική (Gal et al., 2010).
- ▶ Προς την κατεύθυνση αυτή ιδιαίτερα βοηθητικοί είναι οι κανόνες, ρόλοι και τα όρια, η αποτίμηση συναισθημάτων, ο αναστοχασμός μέσω της συνεργασίας αλλά και η επιβράβευση και οι ρεαλιστικοί έπαινοι. Αν συμβούν τα παραπάνω, τότε η μάθηση μπορεί να δομηθεί σε ένα ευνοϊκό μαθησιακό κλίμα.
- ▶ Για την ομαλή κοινωνικοποίηση των παιδιών δεν αρκεί μονάχα η συμμετοχή και η ενεργοποίηση του δασκάλου, αλλά και η εμπλοκή και η συνεργασία των γονέων. Η διαχείριση προβλημάτων στη σχολική τάξη είναι μια πολυπαραγοντική και ολιστική προσέγγιση που απαιτεί τη συνδρομή πολλών διαφορετικών παραγόντων και φορέων.

Βιβλιογραφία

- Barkley, R.A. (1998). Attention deficit hyperactivity disorder. Handbook for diagnosis and treatment. New York: Guilford Press.
- Charlot B. (1999). Η σχέση με τη γνώση στοιχεία για μια θεωρία, εκδ. Μεταίχμιο
- Eysenck, M.W. (2013). The impact of parental psychological difficulties on their children. In A.-S.Antoniou & B. D. Kirkcaldy (Eds.), Education, Family and Child and Adolescent Health (pp. 21–35). Athens: Diadrassi.
- Faber A., & Mazlish E. (1982), How to talk so kids will listen and listen so kids will talk, Scribner, New York.
- Farrington., D. P.(1993),Understanding and preventing bullying. In M. Torny (ed.), Crime and justice, 17,381-458. Chicago: University of Chicago Press.
- Gal, E., Schreur, N. & Engel-Yeger, B., (2010). Inclusion in children with disabilities: teachers' attitudes and requirements of environmental accommodations. International Journal of Special Education, 25 (2), 89-99.
- Geldard, K., & Geldard, D. (2011). Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά. Αθήνα: Πεδίο.

Βιβλιογραφία

- ▶ Καλαντζή-Αζίζι, Α. & Ζαφειροπούλου, Μ. (2004). Προσαρμογή στο σχολείο. Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- ▶ Kauffman, J. M. (2005). Characteristics of emotional and behavioral disorders of children and youth (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- ▶ Κουρκούτας Η. (2011), Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά. Παρεμβάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας και του σχολείου, εκδ. Τόπος.
- ▶ Loeber, R. & Stouthamer-Loeber, M. (1998). Juvenile Aggression at Home and at School. In D.S. Elliott, B.A. Hamburg, & K.R. Williams (Eds.) Violence in American Schools (pp.94-126). New York: Cambridge University Press.
- ▶ Μαυροσκούφης, Δ. (2007). Στρατηγικές για τη διαχείριση συγκρουσιακών καταστάσεων και προβληματικών συμπεριφορών στη σχολική τάξη. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.ekadeve.gr/old/gr/articles_edu.php (10/9/2015)
- ▶ McCormick, Turbeville, Barnes, & McClowry, (2014). Challenging temperament, teacher-child relationships, and behavior problems in urban low-income children: A longitudinal examination. *Early Education and Development*, 25(8), 1198–1218. <https://doi.org/10.1080/10409289.2014.915676>

Σας ευχαριστώ πολύ!

